

Rachel Tausendfreund, vierailleva vanhempi tutkija, Ulkopoliittinen instituutti

FEMINISTINEN ULKOPOLITIikka YHDYSVALLOISSA

BIDENIN HALLINTO KOROSTAA TASA-ARVOA JA MONIMUOTOISUUTTA

Presidentti Joe Bidenin hallinto ei puhu feministisestä ulkopoliitikasta, kuten eivät myöskään useimmat yhdysvaltalaiset ulkopoliitiikan asiantuntijat. Hallinto on kuitenkin tehnyt kunnianhimoisia feministisiä linjauksia, jotka vaikuttavat koko liittovaltioon. Nähtäväksi jää, miten perusteellisesti ne muovaavat Yhdysvaltain ulkopoliitikkaa käytännössä.

Ulkopoliitikasta on viime vuosi-
na tullut Yhdysvalloissa epäaval-
lisen poliittista. Poliittisen ken-
tän oikealla laidalla eristäytymis-
politiikkaa kannattavat, ”Amerik-
ka ensin” -äännet republikaanisessa
puolueessa voimistuvat. Vasem-
malla laidalla huomio siirtyy niin
ikään kotimaan asioihin presidentti
Bidenin luvattua ”ulkopoliitikkaa
keskiluokalle”. Demokraattisessa
puolueessa liberaalien haukkojen
valta-asema horjuu samalla kun
edistyskelliset äännet saavat lisää pai-
noarvoa ja huomio kohdistuu aiem-
paa enemmän monimuotoisuuteen
ja tasa-arvoon. Sukupuolten välisen
tasa-arvon ja ihmisoikeuksien edis-
tämiseksi useat valtiot ovat viime
vuosina alkanet harjoittaa niin sa-
nottua feminististä ulkopoliitikkaa.
Onko Bidenin hallinnon keskitty-
minen monimuotoisuuteen osoitus

siitä, että myös Yhdysvallat on läh-
dössä mukaan feministisen ulko-
politiikan suuntaukseen?

Biden on keskustalainen demo-
kraatti, mutta hänen presidentti-
kautensa on tähän mennessä ollut
silmiinpistävän edistyskellinen.
Bidenin hallinto on onnistunut edis-
tämään monia puolueen vasemmalle
laidalle tärkeitä kysymyksiä. Näihin
lukeutuvat muun muassa ilmaston-
muutoksen torjunta ja maailman-
laajuiset vähimmäisverosopimukset,
joita edistyskelliset demokraatit,
kuten Bernie Sanders, ovat ajaneet.
Bidenin hallinto on myös Yhdysval-
tain historian monimuotoisin.

Yhdysvaltain ulkopoliitiikan tut-
kija Stephen Wertheim jaotteli hil-
jattain *Foreign Affairs* -lehdessä
ilmestyneessä artikkelissaan edis-
tykselliset demokraatit kolmeen
eri ryhmään. Uusin ja poliittisissa

piireissä vähiten edustettu ryhmä
on ”pidättyväiset”, joiden mielestä
Yhdysvaltain tulisi olla geopolii-
tisesti nykyistä vaatimattomampi
ja sillä tulisi olla pienempi puolus-
tusbudjetti ja vähemmän kansain-
välisiä sitoumuksia. Lähinnä Bide-
nin hallintoa ovat ihmisoikeuksia ja
kansainvälisyyttä korostavat libe-
raalit, joiden näkemykset muistut-
tavat entisten presidenttien George
H. W. Bushin ja Bill Clintonin ulko-
politiikkaa. He kuitenkin painot-
tavat aiempaa enemmän arvo-
jen merkitystä, ihmisoikeuksia ja
monenkeskisyyttä, mikä on näky-
nyt Bidenin hallinnon taipumuk-
sena korostaa puheenvuoroissaan
vastakkainasettelua demokratian ja
autokratian välillä. Kolmas ryhmä on
maailmanlaajuista yhteistyötä kan-
nattavat ”globalistit”, jotka vastus-
tavat vastakkainasettelua ja joiden

mielestä presidentin tulisi keskittyä kansainväliseen yhteistyöhön globaalien ongelmien ratkaisemiseksi.

Wertheimin jaottelu ja ulkopolitiikkaa käsittelevä kommentointi laajemmin jättävät kuitenkin huomiotta feministisen ulkopoliitiikan, vaikka siitä on viime vuosina tullut yhä yleisempi suuntaus erityisesti Euroopassa.

Feministinen ulkopoliitiikka perustuu YK:n turvallisuusneuvoston vuonna 2000 hyväksymään päätöslauselmaan 1325, ”Naiset, rauha ja turvallisuus”. Sen mukaan konfliktit ja sodat vaikuttavat suhteettoman paljon naisiin ja tyttöihin ja naisilla on keskeinen rooli rauhanrakentamisessa. Vuonna 2014 Ruotsi nosti feminismin ulkopoliitiikan keskiöön. Ruotsin feministinen ulkopoliitiikka oli sanamuodoiltaan YK-päätöslauselmaa kunnianhimoisempi, sillä sen tarkoitus oli ”järjestelmällisesti sisällyttää sukupuolinäkökulma Ruotsin ulkopoliitiikkaan”. Se rakentui kolmen teeman ympärille – oikeudet, edustus ja resurssit. Onko naisilla ja tytöillä yhtäläiset oikeudet? Ovatko naiset edustettuina ja vaikutusvaltaisia päätöksenteossa? Kohdennetaanko tasa-arvoa edistävälle hankkeille resurssit? Ruotsin lisäksi myös useat muut maat ovat tämän jälkeen omaksuneet feministisen ulkopoliitiikan: Kanada (2017), Ranska (2019), Meksiko (202), Espanja (2021), Luxemburg (2021), Saksa (2021) ja Chile (2022).

Myös Yhdysvallat on aktiivisesti pyrkinyt edistämään naisten

oikeuksia. Se ei ole kuitenkaan seurannut Ruotsin esimerkkiä, vaan on pitäytynyt YK-päätöslauselman sanamuodoissa. Kongressi hyväksyi Naiset, rauha ja turvallisuus -säädöksen vuonna 2017, ja presidentin hallinnolle annettiin tehtäväksi laatia strategia naisten osallistumisen lisäämiseksi konfliktien ehkäisy- ja rauhanrakennusprosesseihin. Bidenin hallinto perusti maaliskuussa 2021 ensimmäisen tasa-arvo-poliittisen neuvoston, jonka tekemän työn pohjalta ilmestyi ensimmäinen kansallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusstrategia lokakuussa 2021. Strategiassa kotimaiset ja kansainväliset kysymykset yhdistetään kymmeneen painopisteeseen, jotka kattavat koko hallinnon. Tavoitteina on muun muassa lopettaa sukupuoleen perustuva väkivalta, turvata ja parantaa pääsyä terveydenhuoltoon sekä edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa ilmastonmuutokseen liittyvissä kysymyksissä. Yhdysvallat on siis liittynyt niiden maiden joukkoon, jotka ovat sisällyttäneet sukupuolinäkökulmia ulkopoliitiikkaansa – vaikka se ei käytäkään nimitystä feministinen ulkopoliitiikka.

Bidenin hallinnon käyttämät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta korostavat sanamuodot kumpuavat maan historiasta. Rotusyrjinnällä on keskeinen rooli Yhdysvaltain historiassa ja nyky-yhteiskunnassa, minkä vuoksi yhdysvaltalaisille feminismiin on oltava intersektionaalista. Tämä tarkoittaa sitä, että naisten aseman parantamisen tulisi

olla osa laajempia pyrkimyksiä vähentää eriarvoisuutta yhteiskunnassa.

Yleisesti ottaen ruotsalaistyyllisen feministisen ulkopoliitiikan tasa-arvo- ja oikeuskeskeisyys käy hyvin yksiin Bidenin hallinnon politiikan sekä edellä esitettyjen kolmen lähestymistavan kanssa, vaikkakin hieman erilaisin painotuksin. Suurin päällekkäisyys on ehkäpä kansainvälisyyttä korostavien liberaalien kanssa, mutta kaikkiin kolmeen lähestymistapaan sekä kaikkiin Bidenin hallinnon tähän mennessä julkistamiin strategioihin sisältyy kuitenkin ajatus intersektionaalisesta feminismistä.

Strategioiden ja linjausten onnistuminen riippuu kuitenkin aina niiden toimeenpanosta. Nähtäväksi jää, miten perusteellisesti tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulmia korostavat lähestymistavat vaikuttavat Yhdysvaltain ulkopoliitiikkaan käytännössä. Se, että sukupuolta ei juuri mainita äskettäin julkaistussa kansallisessa turvallisuusstrategiassa, ei ole rohkaiseva merkki. Kuten kansallisen turvallisuusstrategian, myös Naiset, rauha ja turvallisuus -strategian laatii presidenttikohtainen hallinto, minkä vuoksi on olemassa riski epäjatkuvuudesta hallintojen välillä. Mutta ainakin kokoonpanonsa ja strategisen ajattelunsa osalta Bidenin hallinto tulisi nähdä yhtä feministisenä kuin feministisen ulkopoliitiikan omaksuneet maat. /